

KAS YRA KOLDŪNAI, VIRTINIAI, ŠVILPIKAI, ŠALTANOSIAI IR AUSELĖS

Gero vyro plaštakos dydžio lietuviški koldūnai nuo senų senovės stebindavo kitų tautų svečius, kurie lankydavosi Lietuvoje

Mūsų artimiausių kaimynų, ypač rusų, lenkų, ukrainiečių, vokiečių grožinėje bei kulinarinėje literatūroje dažnai randame minint lietuviškus koldūnus. Retsykiais šalia koldūnų minimi virtiniai, švilpikai, šaltanosiai, auselės...

Šiandien daug kam darosi nesuprantama: gal rašantieji nesigauja lietuviškuose valgių pavadinimuose, kad, atrodo vieną ir tą patį valgį įvairiais vardais pavadina?

O gal mes patys daug ką pamiršome ir nebemokame atskirti kas yra kas?

Istoriškai žiūrint, nuo 2000 metų prieš Kristų net tris tūkstančius metų baltai gyveno labai dideliame žemių plote nuo Ladogos ir Onegos ežerų šiaurėje, Uralo kalnų rytuose, Dono ištakų pietuose, Karpatų kalnų pietvakariuose, Vyslos žemupio iki Oderio vakaruose ir Baltijos jūros šiaurės vakaruose (M.Gimbutas. "The Balts", New York, 1963, p.83).

Būtent šiame didžiuliam plote baltai išvystė žemdirbystę ir gyvulininkystę, daržininkystę, sodininkystę, suprantama, be to maisto atsargų ruošimui užsiiminėjo medžiokle, žvejyba ir kitais maisto ruošos būdais.

Didžiojo tautų kraustymosi metu tiek hunai, perėję baltų žemes ir apsistoję dabartinėje Vengrijoje, tiek slavų gentys apie VI amžiuje pradėjusios plisti nuo Karpatų kalnų, tiek žymiai vėliau atkakę mongolai totoriai ir įkūrę Astrachanės, Krymo ir Kazanės chanatus buvo klajokliais, todėl, suprantama, žemdirbystės nemokėjo ir javų, miltų bei kitų žemdirbystės maisto produktų mityboje nevartojo arba išmokę vartoti mainydavo su žemdirbių tautomis, t.y. su mūsų protėviais.

Taigi, ir daugelis valgių į atkakėlių tautas yra pakliuvę iš baltų, o ne atvirkščiai, kaip dabar mėgino aiškinti istorijos neimokę visokie "žinovai".

Pavyzdžiui, rusai šiandien visur reklamuojamus pelmenius perėmė ir išmoko gaminti iš ugrofinių komių permiakų, na, o tešlą pelmeniams, kurią savo knygoje aprašo pavardę pakeitęs žydas Pachliobkinas, iškočioti gali nebet sunkumų kilnotojas...

